

Logistics phải đi trước một bước để giữ giá trị nông sản

07:39 29/10/2026

Nông sản Việt Nam đang mở rộng thị trường xuất khẩu, nhưng để đi xa hơn, bài toán không chỉ nằm ở sản lượng hay thị trường mà còn ở khả năng giữ chất lượng hàng hóa trong suốt hành trình từ vùng nguyên liệu đến cửa khẩu. Khi thời gian giao hàng, yêu cầu bảo quản và tiêu chuẩn truy xuất ngày càng khắt khe, logistics đang trở thành một mắt xích quyết định giá trị cuối cùng của nông sản.

Không chỉ là câu chuyện vận chuyển

Trong 9 tháng năm 2026, kim ngạch xuất khẩu nông, lâm, thủy sản đạt 56,3 tỷ USD, tăng 7,8% so với cùng kỳ năm trước. Quy mô xuất khẩu tiếp tục mở rộng cũng đồng nghĩa với áp lực lớn hơn lên hệ thống kho bãi, bảo quản, vận tải và các dịch vụ hỗ trợ xuất khẩu.

Với nông sản tươi, thời gian chính là một phần của giá trị hàng hóa. Một lô hàng được thu hoạch đúng thời điểm nhưng chậm làm mát, bảo quản không phù hợp hoặc phải qua nhiều điểm trung chuyển vẫn có thể suy giảm chất lượng trước khi đến tay người mua.

Theo các thống kê được cơ quan chuyên môn dẫn lại, tổn thất sau thu hoạch vẫn ở mức đáng kể đối với nhiều nhóm hàng. Rau quả có thể tổn thất 20-30% sản lượng, thủy sản khoảng 15-25% và lúa gạo khoảng 13-15%. Những con số này cho thấy bài toán logistics cần được đặt ngay từ khâu tổ chức sản xuất, thay vì chỉ được tính đến khi hàng hóa chuẩn bị xuất khẩu.

Kết nối giữa vùng sản xuất, kho bãi, cảng biển và cửa khẩu là yếu tố quan trọng giúp doanh nghiệp kiểm soát chi phí logistics. Ảnh AI

Điểm đáng chú ý là hạ tầng logistics hiện chưa phải lúc nào cũng nằm gần vùng nguyên liệu. Một số khu vực sản xuất lớn vẫn thiếu kho lạnh, cơ sở sơ chế, đóng gói hoặc các dịch vụ xử lý hàng hóa đạt yêu cầu. Khi đó, doanh nghiệp phải đưa hàng đi xa để hoàn thiện các công đoạn cần thiết, làm phát sinh thêm chi phí và kéo dài hành trình.

Vì vậy, logistics nông sản không thể chỉ được hiểu là vận chuyển hàng từ nơi sản xuất đến cửa khẩu. Đó phải là một chuỗi liên tục gồm thu hoạch, làm mát, sơ chế, đóng gói, lưu kho, vận tải và xử lý các thủ tục, dịch vụ chuyên ngành.

Từ vùng nguyên liệu đến cửa khẩu cần một chuỗi liên mạch

Thực tế tại Đồng bằng sông Cửu Long cho thấy rõ hơn yêu cầu này. Đây là vùng sản xuất và chế biến lúa gạo lớn nhưng theo phản ánh của Hiệp hội Lương thực Việt Nam, khu vực vẫn thiếu cảng chuyên dụng nước sâu có khả năng tiếp nhận tàu lớn. Do đó, một phần hàng hóa phải vận chuyển lên Thành phố Hồ Chí Minh, phát sinh thêm chi phí và quãng đường logistics.

Tương tự, đại diện Hiệp hội Dừa Việt Nam từng phản ánh tình trạng thiếu một số dịch vụ như hun trùng, chiếu xạ tại miền Bắc khiến doanh nghiệp phải đưa hàng vào miền Nam xử lý trước khi tiếp tục xuất khẩu.

Những bất cập này cho thấy nếu từng công đoạn được đầu tư riêng lẻ mà thiếu kết nối, doanh nghiệp vẫn phải gánh thêm chi phí. Ngược lại, nếu vùng nguyên liệu được kết nối với các trung tâm logistics, kho lạnh, cơ sở sơ chế, cảng biển và cửa khẩu theo một hành lang thống nhất, thời gian và chi phí vận chuyển có

thể được kiểm soát tốt hơn.

Trong bối cảnh đó, phát triển logistics nông sản cần chuyển từ tư duy “có kho, có đường, có cảng” sang tổ chức cả chuỗi. Quy hoạch trung tâm logistics cần tính đến sản lượng, mùa vụ, đặc tính hàng hóa và thị trường xuất khẩu; đồng thời khuyến khích kết hợp đường bộ, đường thủy, đường biển và các phương thức vận tải phù hợp.

Cùng với hạ tầng, số hóa chuỗi cung ứng cũng cần được đẩy mạnh để doanh nghiệp theo dõi được hành trình, tình trạng bảo quản và thời gian giao nhận của từng lô hàng.

Theo Quyết định 2229/QĐ-TTg ngày 9/10/2025 về Chiến lược phát triển dịch vụ logistics Việt Nam thời kỳ 2025–2035, tầm nhìn đến năm 2050, Việt Nam đặt mục tiêu giảm chi phí logistics tương đương 12–15% GDP vào năm 2035.

Đối với nông sản, mục tiêu này không chỉ có ý nghĩa giảm chi phí vận chuyển. Quan trọng hơn, một chuỗi logistics hiệu quả sẽ giúp hạn chế tổn thất, duy trì chất lượng và kéo dài khả năng tiếp cận những thị trường có yêu cầu cao.

Khi logistics được tổ chức từ trước mùa vụ thay vì xử lý bị động khi hàng đã thu hoạch, nông sản Việt Nam sẽ có thêm dư địa nâng giá trị thay vì phải cạnh tranh chủ yếu bằng giá.

Nam Sơn (t/h)